

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	10So/89/2015
Identifikačné číslo spisu:	8015200632
Dátum vydania rozhodnutia:	22.06.2016
Meno a priezvisko:	JUDr. Elena Berthotyová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2016:8015200632.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Eleny Berthotyovej, PhD. a členiek senátu JUDr. Zuzany Ďurišovej a JUDr. Jany Henčekovej, PhD., v právnej veci navrhovateľky: B. X., r. č. XXX XXX XXXX, trvale bytom Z., proti odporkyni: Sociálna poisťovňa - ústredie, Ul. 29. augusta 8, 813 63 Bratislava, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia odporkyne č. 565 226 6202 0 zo dňa 15.05.2015, konajúc o odvolaní navrhovateľky proti rozsudku Krajského súdu v Prešove č. k. 2Sd/49/2015-19 zo dňa 12.08.2015, jednomyseľne, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Prešove č. k. 2Sd/49/2015-19 zo dňa 12. augusta 2015 p o t v r d z u j e .

Účastníkom náhradu trov odvolacieho konania n e p r i z n á v a .

Odôvodnenie

Krajský súd napadnutým rozsudkom potvrdil podľa § 250q ods. 2 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok (ďalej len „O.s.p.“) preskúmané rozhodnutie odporkyne č. XXX XXX XXXX X zo dňa 15.05.2015, ktorým odporkyňa podľa § 67 a § 82 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov rozhodla o priznaní predčasného starobného dôchodku navrhovateľke od 09.04.2015 v sume 270,60 Eur mesačne.

V odôvodnení krajský súd poznamenal, že navrhovateľka splnila všetky tri podmienky, ktoré stanovuje zákon pre priznanie predčasného starobného dôchodku. Získala ako poistenec 15 rokov obdobia dôchodkového poistenia, pričom jej chýbajú najviac 2 roky do dovŕšenia dôchodkového veku (689 dní) a suma predčasného starobného dôchodku ku dňu, od ktorého požiadala o jeho priznanie, t. j. k 09.04.2015 je vyššia ako 1,2 násobok životného minima pre jednu plnoletú fyzickú osobu podľa osobitného predpisu. S poukazom na námietky, ktoré navrhovateľka uviedla jednak v oprávnom prostriedku, ako aj na pojednávaní pred súdom, že ide o rozhodnutie neústavné, protizákonné a toto rozhodnutie nie je v súlade so zabezpečením jej dôstojného života s poukazom na odpracovaných 30 rokov súd zdôrazňuje, že čo sa týka nízkej sumy priznaného predčasného starobného dôchodku musí súd poukázať na to, že navrhovateľka ako vyplýva z osobného dôchodkového listu počas posledných

rokov, teda 15 rokov pred priznaním predčasného starobného dôchodku mala pomerne nízky príjem a boli u nej aj časté PN. Táto skutočnosť podstatne znížila príjem navrhovateľky, z ktorého bola vlastne vypočítaná suma predčasného starobného dôchodku a navyšiac s poukazom na ustanovenie § 68 ods. 1 citovaného zákona aktuálna hodnota výšky sumy predčasného starobného dôchodku sa vlastne znižuje o 0,5 % za každých začatých 30 dní od vzniku nároku na predčasný starobný dôchodok do dovŕšenia dôchodkového veku. Aj táto skutočnosť mala podstatný negatívny vplyv na samotnú výšku priznaného predčasného starobného dôchodku. Tieto skutočnosti však v konečnom dôsledku nespôsobili vydanie nezákonného, resp. protiústavného rozhodnutia. Práve opačného názoru je krajský súd, pretože tento považuje rozhodnutie za zákonné. Ako vyplýva z vyššie citovaných ustanovení zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov účinných v čase napadnutého rozhodnutia mal súd za preukázané, že odporkyňa postupovala jednoznačne v zmysle týchto ustanovení zákona, rozhodla správne, keď priznala rozhodnutím zo dňa 15.05.2015 pod číslom XXX XXX XXXX X navrhovateľke predčasný starobný dôchodok odo dňa 09.04.2015 v sume 270,60 Eur mesačne. Podľa názoru krajského súdu predmetným rozhodnutím sociálna poisťovňa neporušila žiadne ustanovenie zákona o sociálnom poistení, avšak neporušila ani čl. 35 Ústavy SR, podľa ktorého majú občania právo na primerané hmotné zabezpečenie v starobe a pri nespôsobilosti na prácu, ako aj pri strate živiteľa. Predmetným rozhodnutím a samotným výpočtom predčasného starobného dôchodku rozhodla o žiadosti navrhovateľky na priznanie predčasného starobného dôchodku, pričom navrhovateľka si musela byť vedomá tých skutočností, na ktoré súd vyššie poukázal, teda že samotnú výšku predčasného starobného dôchodku bude sociálna poisťovňa stanovovať z príslušných príjmov, ktoré navrhovateľka v posledných 15 rokoch pred priznaním predčasného starobného dôchodku, ako aj tej skutočnosti, že samotná výška aktuálnej hodnoty bude znížená o 0,5 % za každých začatých 30 dní odo dňa vzniku nároku na predčasný starobný dôchodok do dovŕšenia dôchodkového veku u navrhovateľky.

Proti rozsudku krajského súdu podal navrhovateľka v zákonnej lehote odvolanie, v ktorom uviedla, že s týmto rozhodnutím nesúhlasí, nakoľko ho považuje za nezákonné, protiústavné a nezodpovedá skutočným nákladom na dôstojný život, ktorý jej zabezpečuje Ústava Slovenskej republiky. Európska únia je založená na hodnotách ľudskej dôstojnosti, slobody, rovnosti a rešpektovania ľudských práv, dane dohovorom, ktorý Slovenská republika podpísala a je povinná spomínaný dohovor dodržiavať. Významným pilierom spoločnej Európy je aj solidarita. Solidarita nielen medzi európskymi krajinami, regiónmi, ale aj solidarita s tými najzraniteľnejšími. Napĺňanie spoločných hodnôt a vytváranie podmienok pre dôstojný život je dôležité pre každého európskeho občana, ako aj pre zákonodarcov Slovenskej republiky, ktorí sú povinní dohľadať na dôstojný život a ktorí pri nástupe do svojich funkcií to sľubovali občanom SR. Okrem napĺňania týchto cieľov doma v Európe sa Únia intenzívne snaží, aby aj ľudia členských štátov únie mali zabezpečený dôstojný život v starobe aj v chorobe. Uviedla, že návrh nebol náležite preskúmaný súdom a aj súd, aj odporkyňa sa odvoláva na § 67 a § 82 zákona č. 461/2003 Z. z. ktorý tak ako to uviedla nevyhovuje daným skutočnostiam a nákladom na bývanie a životnej úrovni v roku 2015, a rozhodujeme podľa zákona z roku 2003, kde náklady boli iné ako v spomínanom roku 2015. Súd ani odporkyňa sa porušovaním ústavy nevenovali, pričom ak sú pochybnosti vo veci porušenia ústavy a spomínaného článku, odporkyňa a potom aj Krajský súd sa mali obrátiť na ústavný súd a postupovať podľa článku 144 Ústavy Slovenskej republiky. Žiada priznať dôchodok nad hranicu chudoby.

Odporkyňa vo svojom písomnom vyjadrení uviedla, že suma predčasného starobného dôchodku bola určená podľa § 68 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení zákona č. 543/2010 Z. z. ako súčin priemerného osobného mzdového bodu, obdobia dôchodkového poistenia získaného ku dňu vzniku nároku na predčasný starobný dôchodok a aktuálnej dôchodkovej hodnoty znížený o 0,5 % za každých začatých 30 dní od vzniku nároku na predčasný starobný dôchodok do dovŕšenia dôchodkového veku. To znamená, že výška dôchodkovej dávky ako takej, priamo súvisí s celkovým preukázaným obdobím dôchodkového poistenia ako aj s dosiahnutým vymeriavacím základom, čo bolo uvedené v osobnom liste dôchodkového poistenia, ktorý tvorí prílohu preskúmovacieho rozhodnutia a je jeho neoddeliteľnou súčasťou. Sociálna poisťovňa je vykonávateľom prijatých zákonov, nie je ich tvorcom, rozhoduje na základe zákonov prijatých zákonodarcom. O nároku navrhovateľky na predčasný starobný dôchodok bolo rozhodnuté v súlade s platnými právnymi predpismi. Pokiaľ navrhovateľka

poukázala na čl. 39 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, podľa ktorého občania majú právo na primerané hmotné zabezpečenie v starobe a pri nespôsobilosti na prácu, ako aj pri strate živiteľa, treba uviesť, že v zmysle čl. 51 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky sa domáhať týchto práv možno len v medziach zákonov, ktoré tieto ustanovenia vykonávajú. Týmto zákonom je aj zákon o sociálnom poistení. Navrhuje preto rozhodnutie súdu prvého stupňa ako vecne správne potvrdiť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 O.s.p.), preskúmal napadnutý rozsudok krajského súdu ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, v rozsahu a z dôvodov uvedených v odvolaní podľa § 212 O.s.p.. Po zistení, že odvolanie bolo podané oprávnenou osobou v zákonnej lehote (§ 204 ods. 1 O.s.p.) a že ide o rozsudok, proti ktorému je podľa ustanovenia § 201 v spojení s ust. § 250s prvá veta O.s.p. odvolanie prípustné, dospel k záveru, že odvolanie navrhovateľky je nedôvodné. Rozhodol jednomyselne bez nariadenia odvolacieho pojednávania podľa ust. § 250ja ods. 2 O.s.p. s tým, že deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený minimálne päť dní vopred na úradnej tabuli súdu a na internetovej stránke Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (www.nsud.sk). Rozsudok bol verejne vyhlásený dňa 22.06.2016 (§ 156 ods. 1 a 3 O.s.p.).

Podľa § 244 ods. 1, 2 a 3 O.s.p. v správnom súdnictve preskúmajú sudy na základe žalôb alebo opravných prostriedkov zákonnosť rozhodnutí a postupov orgánov verejnej správy. V správnom súdnictve preskúmajú sudy zákonnosť rozhodnutí a postupov orgánov štátnej správy, orgánov územnej samosprávy, ako aj orgánov záujmovej samosprávy a ďalších právnických osôb, ako aj fyzických osôb, pokiaľ im zákon zveruje rozhodovanie o právach a povinnostiach fyzických a právnických osôb v oblasti verejnej správy. Rozhodnutiami správnych orgánov sa rozumejú rozhodnutia vydané nimi v správnom konaní, ako aj ďalšie rozhodnutia, ktoré zakladajú, menia alebo zrušujú oprávnenia a povinnosti fyzických alebo právnických osôb alebo ktorými môžu byť práva, právom chránené záujmy alebo povinnosti fyzických osôb alebo právnických osôb priamo dotknuté.

Podľa § 250l ods. 1 O.s.p. podľa ustanovení tejto hlavy sa postupuje v prípadoch, v ktorých zákon zveruje súdom rozhodovanie o opravných prostriedkoch proti neprávoplatným rozhodnutiam správnych orgánov.

Podľa § 67 ods. 1 zákona o sociálnom poistení, poistenec má nárok na predčasný starobný dôchodok, ak ku dňu, od ktorého žiada o jeho priznanie:

- a) bol dôchodkovo poistený najmenej 15 rokov,
- b) chýbajú mu najviac dva roky do dovŕšenia dôchodkového veku a
- c) suma predčasného starobného dôchodku je vyššia ako 1,2-násobku sumy životného minima pre jednu plnoletú fyzickú osobu podľa osobitného predpisu.

Podľa § 68 ods. 1 citovaného zákona vyplýva, že suma predčasného starobného dôchodku sa určí ako súčin priemerného osobného mzdového bodu obdobia dôchodkového poistenia získaného ku dňu vzniku nároku na predčasný starobný dôchodok a aktuálnej dôchodkovej hodnoty znížený o 0,5 % za každých začatých 30 dní odo dňa vzniku nároku na predčasný starobný dôchodok do dovŕšenia dôchodkového veku.

Podľa § 63 ods. 6 citovaného zákona, rozhodujúce obdobie na zistenie priemerného osobného mzdového bodu sú kalendárne roky pred rokom, v ktorom boli splnené podmienky nároku na dôchodkovú dávku, s výnimkou kalendárnych rokov pred 1. januárom 1984, ak tento zákon neustanovuje inak. Z rozhodujúceho obdobia sa vylučujú obdobia, za ktoré patrí osobný mzdový bod podľa § 62 ods. 1 prvej vety alebo § 255 ods. 3 prvej vety, alebo obdobie dôchodkového poistenia, za ktoré nemožno určiť osobný mzdový bod, ak tieto obdobia trvali celý kalendárny rok.

Predmetom odvolacieho konania bolo preskúmanie rozsudku krajského súdu ako aj konania, ktoré mu predchádzalo, pričom v rámci odvolacieho konania odvolací súd skúmal aj napadnuté rozhodnutie odporkyne č. XXX XXX XXXX X zo dňa 15.05.2015. V danej veci odvolací súd posudzoval najmä otázku, či navrhovateľke mala byť v zmysle zákona o sociálnom poistení priznaná vyššia suma

priznaného predčasného starobného dôchodku.

Z administratívneho spisu najvyšší súd zistil, že k 09.04.2015 navrhovateľka získala 11 473 dní dôchodkového poistenia, čo na účely výpočtu predčasného starobného dôchodku predstavuje 31,4329 rokov dôchodkového poistenia, čím splnila prvú podmienku nároku na predčasný starobný dôchodok. Zároveň v zmysle ustanovenia § 65 ods. 2 citovaného zákona dosiahne navrhovateľka dovŕšením 62 roku veku dňa 26.02.2017, to znamená, že od vzniku nároku na predčasný starobný dôchodok, t. j. od 09.04.2015 jej do dovŕšenia dôchodkového veku, t. j. do 26.02.2017 chýba 689 dní, teda menej ako 2 roky, čím následne splnila aj druhú podmienku na priznanie predčasného starobného dôchodku. Zároveň zo spisu vyplýva, že suma životného minima pre jednu plnoletú osobu s poukazom na ustanovenie § 2 písm. a) zákona č. 601/2003 Z. z. o životnom minime k 09.04.2015 predstavuje 198,09 Eur mesačne, pričom 1,2 násobok tejto sumy predstavuje 237,70 Eur, čo je menej, ako suma vypočítaného predčasného starobného dôchodku u navrhovateľky vo výške 265,30 Eur mesačne. Týmto navrhovateľka splnila aj tretiu podmienku priznania predčasného starobného dôchodku a na základe uvedených skutočností preto sociálna poisťovňa ústredie vydala rozhodnutie, ktorým priznala navrhovateľke predčasný starobný dôchodok podľa § 67 ods. 1 od 09.04.2015 v sume 270,60 Eur mesačne.

Najvyšší súd sa s poukazom na ustanovenie § 219 ods. 2 O.s.p. v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozsudku krajského súdu, konštatuje správnosť dôvodov, na základe ktorých krajský súd rozhodol a poukazuje na jeho odôvodnenie v celom rozsahu.

Podľa názoru odvolacieho súdu, účelom predčasného starobného dôchodku je zabezpečiť poistencovi príjem v starobe pred získaním nároku na starobný dôchodok. Rozdiel medzi starobným dôchodkom a predčasným starobným dôchodkom spočíva v tom, že predčasný starobný dôchodca poberá starobný dôchodok ešte pred dosiahnutím zákonom stanovenej hranice dôchodkového veku. Tým zákonodarca umožnil poistencom skôr poberať dôchodok z rozličných dôvodov. Je však potrebné pripomenúť, že predčasný starobný dôchodca sa dostáva do určitej výhody, keďže môže poberať dôchodok zo všeobecného systému sociálneho poistenia skôr ako starobný dôchodca, ktorý začne poberať dôchodok po splnení zákonom stanovenej vekovej hranice. Ak by sme posudzovali celkový objem finančných prostriedkov, ktorý bol predčasnému starobnému dôchodcovi vyplatený zo všeobecného systému sociálneho poistenia za určité obdobie, dostáva sa tento dôchodca do značnej výhody oproti dôchodcovi, ktorý začne poberať starobný dôchodok až po splnení zákonom stanovenej vekovej hranice. Za predpokladu, ak by obidvaja dôchodcovia platili poistné za rovnakých podmienok a v rovnakej výške, starobný dôchodca by bol určitým spôsobom diskriminovaný oproti predčasne starobnému dôchodcovi. Podľa názoru odvolacieho súdu, v dôsledku tejto nerovnováhy zákonodarca pristúpil k takému opatreniu, ktorým skrátil predčasný starobný dôchodok o určitú sumu, aby tým kompenzoval nerovnováhu medzi celkovými vyplatenými finančnými prostriedkami - starobnými dôchodkami.

Odvolací súd sa ďalej stotožňuje s tvrdeniami odporkyne, že pokiaľ navrhovateľka poukázala na čl. 39 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, podľa ktorého občania majú právo na primerané hmotné zabezpečenie v starobe a pri nespôsobilosti na prácu, ako aj pri strate živiteľa, treba uviesť, že v zmysle § 51 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky sa domáhať týchto práv možno len v medziach zákonov, ktoré tieto ustanovenia vykonávajú, pričom týmto zákonom je zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení. Z uvedeného dôvodu odvolací súd nevzhliadol dôvod na prerušenie konania podľa § 109 ods. 1 písm. b) O.s.p.

Čo sa týka námietky navrhovateľky, že zákon o sociálnom poistení pochádza z roku 2003, je potrebné uviesť, že dávky priznané podľa tohto zákona sú s ohľadom na životné náklady občanov Slovenskej republiky ako aj výkon národného hospodárstva valorizované o príslušnú hodnotu.

Najvyšší súd na základe vyššie uvedeného právneho názoru rozhodol podľa § 219 ods. 1 O.s.p. v spojení s § 250ja ods. 3 druhá veta O.s.p. a § 250l ods. 2 O.s.p. tak, že rozsudok krajského súdu

potvrdil ako vecne správny.

O náhrade trov odvolacieho konania rozhodol súd podľa § 224 ods.1 v spojení s § 250k ods.1 a § 250l ods. 2 O.s.p. tak, že účastníkom ich náhradu nepriznal, lebo navrhovateľka v konaní nebola úspešná a odporkyňa nárok na náhradu trov konania nemá.

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodol pomerom hlasov členov senátu 3:0 (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.